

Ötven sor

Jó néhány évvel ezelőtt egy zánkánvszéki idős parasztember levelet írt szerkesztőségünkbe. Közvetítésre kért bennünket: ugyan, hívjuk már meg tanváriának szólólagába Nixont és Breznyevet, saját termésű borát kóstolgtatva, biztosan megkötik a békét, örökre elássák a csatabárdot. Mosolvozni való gondolatok voltak, de a nehéz írású, szállkás sorok arról is árulkodtak, hogy az emberek lelkiismeretét nem hagyja nyugodni az a rengeteg hír, tudósítás, mely a fegyverkezési háisza, a nukleáris verseny napi krónikáit írja. A háború, a

palackba zárt szellem

még csak forrong, feszíti bőrtöne falát, nyomja a dugót. Még képesek vagyunk tartani, mi, mindannyian, akik a földgölvön szinte elképzelni sem tudjuk, hogy egyszer e dugó kipattanhat.

A világból naponta érkező hírek, döbbenetes képsorok, elképesztő adatok nem hagyhatják szunnyadni aktivitásunkat elterjedni közömbösségünket. A nyolcvanas évek elején világszerte szinte robbanásszerűen élénkült fel a békemozgalmak. Ez nem lehet véletlen. A politikai és katonai enyhülés közötti „olló” immár spargázott, a keleti—nyugati konfliktus enyhülési szakaszának folvathatósága kérdésessé vált. Az addig folvó tárgyalások eredményei elmaradtak a várakozástól, a fegyverkezési hullám uszartakkor tetőzött. Az atomháborús küszöb csökkentése a hivatalos amerikai külpolitika aduája lett. Az új békemozgalmak ennek világméretű reakciói, legvakrabban nem kapcsolódnak politikai érdekekhez, hanem szociológiai és politikailag rendkívül összetettek, szinte átfogják a társadalmak egész spektrumát. Nem lehet véletlen, hogy kisgyerekeiket daikáló anyák tömegesen az új fegyverek telepítésére kijelölt városokban: egyetemisták áznak napokig csontig ható szelektív rakétakilövő álmások kerítésénél; hogy a világ orvosai nemzetközi mozgalmat indítottak a nukleáris háború ellen; hogy a művészek mind erőteljesen emeltek fel szavukat a pusztítás rémével szemben; hogy tudósok ítélik el a valószínűtlenségig eltorzult föld-képet; hogy aláírások milliárdjai igazolják, az emberiség nagyobbik fele a béke híve; hogy mindinkább világossá válik, a békét nem elég védeni, a békét építeni kell, s ehhez elengedhetetlen a sok-sok társadalmi megmozdulás, spontán vagy szervezett akció, a felvilágosító és propagandamunka mellett a tudomány bekapcsolódása, a békekutatás kibontakozása.

A békekutatás a békemozgalmak része, közöttük kölcsönhatás valósul meg. A békekutatás nem a békéről, hanem a békéért folytatott tudományos tevékenység, s mint ilyen, része a iövőkutatásnak. Rövid élete alatt is jelentős eredményekkel, adatokkal és elemzésekkel gazdagította a békemozgalmakat, igyekezett alapos válaszokat adni a mind élesebben felmerülő kérdésekre. Bemutatta többek között, hogy milyen törekény alapokra épül a nyugati fegyverkezés igazolása, a szoviet fegyverkezési tendenciákra és hidipotenciálra való hivatkozással; világossá tette, miénnyire ellentmondásos az „elrettentés” nyugati koncepciója.

Lassan negyven esztendeje, hogy Európában elhallgattak a fegyverek. A földrészt lakosainak döntő többsége nem ismeri a háborút. Békében született és a békével élkelezzet. Erveinkre hitünkre, valamennyiünk közösségben hatványozódó erejére, tiltó szavunkra és békevágyunk egyetelmű kiváltkozatására egyre nagyobb szükség van. Hogy legyen jóvó!

Tandi Lajos

VIT-pályázat

A KISZ Központi Bizottsága mellett működő Fiatal Művészek Tanácsa a VIT Nemzeti Előkészítő Bizottsága, a Művelődési Minisztérium, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja, a Művészeti Szövetségek és a Nemzeti Galéria pályázatot hirdet az irodalom, a képző-, ipar-, fotóművészet és a népi iparművészet területén alkotó fiataloknak. A pályázat célja, hogy magas művészi színvonalon fejezzék ki korunk emberét foglalkoztató kérdéseket, a béke, a népek közötti barátság, a szolidaritás eszméjét. Mutassák be a szocialista Magyarországot, az ifjúság helyét, szerepét.

A pályázaton részt vehet minden 35 éven aluli fiatal alkotó, illetve alkotó közösség (stúdiók, klubok, művészeti KISZ-szervezetek). Az értékelést követően a pályázati anyagokat művészeti áganként rendezett magyarországi kiállításokon, valamint a Fiatal Művészek Fesztiválján, a budai várban mutatják be. Az irodalmi pályázat nyertesének felolvasóesteket szerveznek. Reprezentatív kiadványokban jelentetik meg a legsikeresebb alkotásokat. Az irodalmi pályázatokat a Magyar Írók Szövetségéhez (Budapest, Bajza utca 18.), a képzőművészeteket a Fiatal Képzőművészek Stúdiójába (Budapest, Rottenbiller utca 35.), az iparművészeteket a Fiatal Művészek Klubjába (Budapest, Népköztársaság útja 112.), a fotókat a Fiatalok Fotóművészeti Stúdiójába (Budapest, Báthori út 10.), a népi iparművészeti alkotásokat pedig a KISZ Központi Művész Egyesütséghez (Budapest, Rottenbiller utca 16.) kell eljuttatni, 1985. január 30-ig.

Egy rendező visszatér

Negyedszázad után ismét Szegeden

— A Pethes név, hogy úgy mondjam, nem hangzik rosszul a színvilágban.

— Edesapám Pethes Ferenc volt, Erdemes művész, egyebek között Szegeden is játszott, 1979-ben halt meg. Unokatestvére volt a Sándor, Pethes Imrének pedig a testvére nagyapám. Ennyit a fáról, aminek almájaként 1958-ban végeztem a színművészeti főiskolán harmadmagammal, Turján Györggyel és Nyilasy Judittal. Osztályfőnökünket Nadasdy Kálmánnak hívták...

— Annak idején Szegeden rendezte diplomamunkáját, majd Debrecen, Budapest, Kecskemét, Veszprém következett. A dunántúli városokhoz nemcsak bő másfél évtizede, hanem Jászai-díja is fűzi.

— Mielőtt 1969-ben oda-szerződtem volna főállásban, vendégként dolgoztam már ott, tulajdonképpen 64-től. Pályám több mint száz darabjának felét a Petőfi Színházban rendeztem, mely Lendvay György idején futott föl, s Pétervári István igazgatása során élte fénykorát. Az ő praktikus szemléletének köszönhető, hogy remek társulat jött össze, egyebet ne említsék, volt évad, amit kizárólag magyar drámaírók szenteltünk — a tizből magam négy ösbemutatót jegyeztem. Mellesleg csak Illyés Gyulának rendeztem hat premiert, de jó szívvel emlékszem vissza a Helység kalapácsára, a Hamletre, a Bánk bárra — egyezőval nagyszerű periódust éltem akkor át. Hanem jópár esztendeje amolyan stíluszavart tapasztalok, ami némiképpen átfogóan is jellemzi a magyar színházi életet, s a lényegét az úgynevezett rendezői színház túl-, illetve félreértésében látom. Ez az irányzat nem tudott kibontakozni igazán. Holmi erőltetett koncepciókra fogták rá, üres nézőtereket „takartak be” vele, s olyan szimpptomái riasztottak, mint a közönség lebecsülése, a színész lefokozása. Veszprém-ben Pétervári távozásával úr támadt, amelyben például magam is vezetők rendező lehettem, de valamiképpen nem találtam a helyemet, úgy éreztem, rendezőként sem — leköszöntem tehát. Nekem az üres nézőtér semmit sem igazol. Vagy rosszul csináltunk valamit, vagy korábban a kellelténél.

— Miért választotta éppen Szegedet?

— Ahogyan elterjedt a híre, indulófélben vagyok, csönögött a telefon, Sándor János és Görgey Gábor a vonalban. Tíz nap gondolkodási időt kértem az igenig. A szegedi színház fejlesztés előtt áll, s ezek szerint rám is szükség lehet. Meg aztán mintha az itteni színházvezetőkkel azonos nyelvet beszélünk, úgy érzem, együtt tudunk működni. Mindannyian bizakodunk, hamarosan elkészül a nagyszínház, aminek speciál kedves, bár régi emlék fűz, Helta Jenő Az ezerkettedik éjszaka című darabjával diplomáztam, válogatott csapat, Domján Edit, Lontay Margit, Tordy Géza, Mentés József, Kátay Endre, Kovács János közreműködésével. Azóta sem igen jártam Szegeden. És mindez tagadom, az is vonzott még, hogy sokműfajú a színház, a kabaré vagy a musicalt éppúgy szeretem mint a prózát. Továbbá pedig: változatlanul elláthat-

Nagy László felvétele Pethes György készíti elő az Ármány és szerelmet

tom oktatói munkámat a színművészeti főiskolán.

— Schillerrel teszi le nevéjét. Rendezte már az Ármány és szerelmet?

— Még nem, ezért is örültem Sándorék ajánlatának. Nem dicsekvésképpen mondom, de az a szerencse ért, hogy utolsó három esztendejében segédrendezője lehettem Gellért Endrének. Az 1950-es híres Ármány-előadásokon nem egyszer ügyeletes voltam a Nemzeti-

ben. Hogy mi a rendezői mondandóm? Semmi egyéb, mint ami a darabban van. Úgy gondolom, a darabot kell megrendezni, s nem a róla alkotott véleményt, mert különben megzavarjuk a közönséget. Schiller drámája egy szerelem története, olyan időszakban, amikor a világ megöli a szerelmet. Ha valaki mást akar rendezni, mondjuk a fordítottját, keressen ahhoz illő darabot — legalábbis szerintem. Szenvedélyes drámája az Ármány és szerelm, még a negatív figurákat is a szenvedély fűti, s ezt vállalunk kell. A szerelem szépségét és fájdalmát egyaránt. Tapasztalataim szerint színjátásúnk adós a romantikával, az érzelmelegzadsággal. Mi a magunk részéről realista alapokon nyugvó, költői erejű, szenvedélyes előadást szeretnénk, amelyben érezetn kiánjuk az emberi kapcsolatok bonyolultságát. Ferdinánd szerepében negyedéves főiskolai hallgató, Kőszegi Ákos mutatkozik be a szegedi publikumnak, akinek ez lesz egyik diplomamunkája. A további fontosabb figurákat Király Levente, Dobos Kati, Szirmai Péter, Jamisch Éva, Mentés József alakítja. Bemutató november 16-án. A próbák jelenlegi szakaszában is mondhatom, ambíciózus, felkészült színészgárda dolgozik azon, hogy igazi színházi élmény várja a közönséget.

Nikolényi István

Téli ruházati ellátás

A ruházati kiskereskedelem idei, csaknem 60 milliárd forintot várható forgalmának egyharmada jut az év utolsó negyedére, ekkor vásárolja meg a lakosság a nagyobb értékű holmikat, kabátokat, meleg ruhákat, csizmákat. Az idén is 18—19 milliárd forintos forgalomra számítanak, ami folyó áron számolva körülbelül 8 százalékkal több, mint tavaly.

A Belkereskedelmi Minisztériumtól kapott tájékoztatás szerint a téli ruházati cikkeknek egyelőre csak kisebb része van a raktárakban, illetve a boltokban, néhány gyártó ugyanis esedékes szállítási kötelezettségeinek eddig csak egy részét teljesítette. A teljes megrendelt mennyiség beérkezése után kielégítőnek ígérkezik a kínálat, néhány árucikkből a tavalyinál jobb választék várható, hiányokra azonban az idei télen is számítani kell.

Az idén a télikabátok között több a divatos, mint az elmúlt években, a választék azonban valószínűleg így sem felezi teljes egészében az igényeket, nem biztos, hogy mindenki olyan kabátot tud vásárolni, amely színben, fazonban és árban egyaránt megfelel elképzeléseinek.

Jobb a kínálat az elmúlt évinél anorákokból és divatos dzsekikből, a korábbiaknál többfajta alapanvágástól gyártják ezeket a fiatalok körében kedvelt holmikat. Megfelelő választékot kínál a tél folyamán a kereskedelem férfi- és fiúnadrágokból, valamint női szoknyából. Az elmúlt évinél gyengébb lesz azonban a kínálat a gyártókapacitás hiánya miatt öltönyökből tréningruhákból, alapanvágás hiány következményeként flanel hálóruhákból, továbbá meleg alsóneműkből.

Téli női lábbelikből — elsősorban divatos csizmákból — tovább javul a választék. A férfiak az elmúlt évihez hasonlóan mennyiségű és minőségű cipőre számíthatnak. Gyermekekből 4 száznál többet lehet kínálni, mint az elmúlt télen, a szál-

lítások ütemtelensége miatt azonban számítani kell — különösen a 30-asnál kisebb méretekben — időnként és helyenként hiányokra.

Több kereskedelmi vállalat bővíti a választékot azzal, hogy itthon is forgalomba hoz olyan ruházati cikket, amelyeket a külföldi cégek számára bérmunkában készítenek: ezekből vásárolnak saját devizakeretükből, belföldi eladásra.

A kereskedelem a gyártók számára saját devizakeretéből külföldi gépeket is vásárol, s cserébe bizonyos mennyiségű készterméket kap. A tervek szerint — ha nem is az idei télen — így bővítik majd a gyermekecípők hazai gyártását is.

A téli ruhák kínálata — a tavaszi, vagy a nyári holmikezhez hasonlóan — kereskedelmi vállalatoként igen előtérbe, egyre inkább függ ugyanis a választék alakulása a kereskedők leleményességétől, például termelési készségektől, s attól, hogy milyen új beszerzési forrásokat tudnak felkutatni.

Szövegszerkesztő mikroszámítógép

A kiépülőben levő városi televízióhálózatok — kábel-tévék — munkájának segítésére szövegszerkesztő mikroszámítógépet fejlesztettek ki a Központi Fizikai Kutatóintézet a Számítástechnikai Koordinációs Intézet és a Videoton közös fejlesztésű vállalatának szakemberei. Az általános célú, mikroprocesszoros berendezés adatbevitelre alkalmas billentyűzettel rendelkezik, s ötven képernyőoldal nyolc színben történő megszerkesztésére alkalmas. Használható egyszerű grafikai ábrák készítésére és feliratozásra is. Előnye, hogy működésére igen egyszerű, a munkát egy jó grafikai érzékkel rendelkező gépíró is elvégezheti. A szövegszerkesztő mikroszámítógépből eddig kettőt készítettek.

Téli MALÉV-menetrend

Vasárnaptól, mátol a téli menetrend szerint közlekednek a MALÉV gépei: a téli hónapokban — csökkentett járatszámmal — 29 országot 58 városával kötik össze Budapestet.

Üdönság, hogy kedden és szerdán a londoni és a párizsi járatokra az eddig jól bevált és népszerű APEX-kedvezményből további tíz százalékos engedményt ad a magyar légitársaság. A nyugati diákok korúak — az 55 éven felüli nők, illetve a 60 év feletti férfiak — az APEX-jegy árából az amszterdami, a brüsszeli, a római és a milánói járatokon ugyancsak tíz százalékos engedményt kaphatnak. A zürichi járaton 15 százalékos az idősebbek kedvezménye. A téli menetrend idején is igénybe vehető a tavaly bevezetett ifjúsági kedvezmény: a 16 és 26 év közötti fiatalok az indulás előtt két órával — ha van még hely a gépen — a szuperkedvezményes jegyet válthatnak az amszterdami, athéni, brüsszeli, helsinki, isztambuli, koppenhágai és szaloniki járatokra.

A kedvező tapasztalatokat hozó tavalyi üdönság, a Comfort-osztály mellett további új szolgáltatásokkal áll az utasok rendelkezésére a MALÉV.

A téli menetrend 1985. március 30-ig lesz érvényben.

Emberölésért: 13 év fegyház

Az ivászat vége

A 38 esztendő Cservenka László mintegy 10—12 évvel ezelőtt költözött Szegedre. Többször volt már büntetve, utóbb már bejelentett lakással sem rendelkezett. Alkalmi munkából élt, hol itt, hol ott aludt. Hosszú idő óta rendszeresen italozó életmódot folytatott. Alkoholizáló életmódja miatt került bajba ez év július 9-én. Aznap — szokása szerint — már a reggeli órákban elkezdett italozni, dianna szeszt, söröt, bort és pálinkát fogyasztott; vagis sokfélélt és sokat. Egvütt volt vele korábbi ivócimborája, P. J. 52 éves szegedi lakos. Amikor már ráuntak a kocsmázásra, vették öt üveg bort, és így „felszerelve” P. J. lakására mentek, a szegedi Szt. István tér közelébe. Ott folytatták egész napos „szórakozásukat”, fejenként két-két üveg bort megittak még, ám az utolsón, az ötödik üvegen összevesztek. Konkretán azon, hogy ki, mennyit igyon a maradékból. Nemcsak vitáztak, öklökre is mentek az utolsó kortyokért. A verekedés során Cservenka az asztalról felkapott egy zsineget, azt hirtelen kétszer a másik ember nyakára tekerte, majd meghúzta a zsineg két végét. Az idősebb férfi eszméletét veszítve zuhant le

a szoba padlózatára. Ekkor Cservenka elővette — az egybeként mindig nála, nadrágja zsebében tartott — kését, átvágta az eszméletlen ember nyakát, majd még a koponyájába is szúrt. Aldozata néhány perc leforgása alatt meghalt, elvérzett.

Jellemző az elkövetőre, hogy mindez után bement az egyik közeli boltba, söröt vett, s azt kint az utcán reggél meg is itta az „ijedtségre”. A rendőrség még aznap este elfogta az egyik szórakozóhelyen. Nem is próbált tagadni, beismerte bűnösségét.

A Csongrád megyei Bíróság dr. Szabó Lóránt tanácsa Cservenka Lászlót emberölés bűntette miatt 13 év fegyházra ítélte, 8 évre eltiltotta a közügyek gyakorlásától, valamint elrendelte kényszergyógyítását, vagis alkoholelvonó kezelését. Az ítélet jogerős.

Kézimunka-kiállítás

„Alkotó Nyugdíjaskor” címmel kézimunka-kiállítást rendez a városi Vöröskereszt vezetősége és az olajipari dolgozók klubja. Holnap, hétfőn délután 4 órakor dr. Müller Józsefné, a városi ta-

nács elnökhelyettese nyitja meg a kiállítást, melyet november 2-ig mindennap 10—18 óráig láthatnak az érdeklődők a Lenin körúton, az Olajos-klubban.